

ERDELYI
MAGYARÁG

Feladat szerkesztő:
Zágoni Dezső
Független politikai napilap, megjelenik minden nap
Szerkeszt. órák: reggel 8-3 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea (Nagyvárad). Piata Mihai Viteazul 4. Telefon: 380

Ara
II. évfolyam 362 sz.
Szombat
1933 December 30.

Hajnalig tartó minisztertanácson a hadügyminiszter álláspontja győzött

Elutasították a franciák a német javaslatot

A párisi határozat újabb feszültséget hozott Európa nemzetközi viszonyaiba. -- Az elutasító határozatot Chaumpey miniszterelnök úgy magyarázza, hogy ez még nem jelent diplomáciai szakítást

Francia-orosz szövetség?

Lebrun elnök meghívta Károly királyt és a szerb királyi párt Párisba

Hiába volt Karácsony, a szeretetet nem tudta beléopni a diplomaták szívébe. A francia diplomácia szívében ma is a keleti ellenség jegyére borítja. Nem tudnak Párisban megbocsájtani a németeknek. Ba Chaumpey szavata a béke fényének hatvány sugaráról tesz tanuságot, azonban nem valószínű, hogy meg lesz az eredménye a német-francia közeledésnek. A XX. század emberei rosszabbak, mint a krisztusi idők vámszedői. Nincs kegyelem. Az ember nem tud feledni.

Negatív döntés a minisztertanácsban

Páris, december 28.
Ma délután dönt a hivatalos Franciaország arról, hogy lesznek-e közvetlen francia-német tárgyalások. Reggel már kétségtelen volt, hogy a döntés negatív lesz. A miniszteri bizottság ugyanis, amely ebben a kérdésben a javaslatot kidolgozta, már kedden este ülésre ült össze. A bizottság tagjai Chaumpey miniszterelnökön kívül Paul Boncour külügyminiszter, Daladier hadügyminiszter és Sarraut tengerészeti miniszter voltak, akiknek végső fokon kellett javaslatot tenni Németország kezdeményezése felett. A miniszteri bizottság a kora hajnali órákban tárgyalta a problémát és reggelre nyilvánvalóvá lett, hogy arra az eredményre jutott, hogy vissza kell utasítani a német követeléseket és nem szabad közvetlen tárgyalásokba bocsájtani Németországgal. A nagyfontosságú döntésről félhivatalos jelentést is adtak ki, amelyben a már Berlinben megkezdett tárgyalásokat azzal magyarázták, hogy Francois Porcet berlini francia nagykövet és Hitler német kancellár között csak bevezető tárgyalások folytak és minthogy ezek során nem találtak olyan pontokat, amelyek lehetővé tették volna a tulajdonképeni tárgyalások megkezdését, francia részről tehát nem küldenek ki külön bizottságot és így nem lehet szó a közvetlen találkozások megkezdéséről. Ez az elhatározás azonban nem zárja ki a további érintkezést a berlini francia nagykövet és a német kormány között, hisz külön tárgyalások elutasítása nem jelenti a diplomáciai viszony megszakítását.

A félhivatalos jelentéshez a "Populaire" azt a külön értesülést fűzi, hogy a miniszteri bizottság ülésén egyedül Daladier hadügyminiszter ellenezte a közvetlen tárgya-

lások megkezdését, de végéreiményében a többiek elfogadták az ő befogását.

Délután Lebrun köztársasági elnök elnöke alatt államtanács lesz és ezen fogják meghozni Franciaország végső döntését az ügyben.

A francia kormány folytatja azt a diplomáciai akciót, amely a Franciaország s szö-

vetségei közti kapcsolat további kimélyítését tartja szükségesnek a mai nemzetközi konstellációban.

Károly király Párisba utazik?

Páris, december 28.

A francia köztársaság elnöke, Lebrun meghívta Károly román királyt és a jugoszláv királyi családot Párisba. Sándor király és Marioara királyné előreláthatólag már a jövő hét elején a francia fővárosba utaznak. Károly király még nem adott végleges választ a francia meghívásra és ezért látogatásának időpontját még nem állapíthatták meg. Öfelsége természetesen Titulescu külügyminiszter kíséretében utaznék Párisba és ez lenne 1930-iki trónralépése óta első külföldi útja.

Katonai szövetség készül Franciaország és Szovjetország között

Moszkva, december 28

Rigai politikai körökben az a hír terjedt el, hogy a francia kormány a párisi orosz nagykövetnek a francia-orosz megvédési szerződés kiegészítésül szövetséget ajánlott fel katonai és politikai együttműködése céljából. Ezt a hírt a moszkvai külföldi diplomaták körében nagyon szkeptikusan fogadták, mert véleményük szerint a francia-orosz szövetség nincsen csupán kiserleti légkömbnek lehet tekinteni. Az tagadhatatlan, hogy az utóbbi időben bizonyos közeledés volt tapasztalható a francia és az orosz katonai körök között, ez azon-

ban inkább társadalmi, vagy elméleti jellegű volt.

Szofia, december 28

Mint ismeretes, úgy volt, hogy Boris bolgár király és a bolgár királyné január 15-én látogatást tesznek Karoly román királynál. A bolgár uralkodópár számára a szinajai Peles-kastélyban már külön lakosztályt készítettek el, most azonban Boris bolgár király váratlanul megváltoztatta programját és miután influenzában súlyosan megbetegedett, a romániai látogatás egyelőre elmarad.

Chaumpey magyarázkodik...

Páris, december 28.

A minisztertanácsi ülés után Chaumpey miniszterelnök fogadta a francia sajtó képviselőit és közölte velük, hogy a kormány egyelőre kénytelen tartózkodni magatartást tanusítani a hozott határozatok publikálása tekintetében, mert ellenkezik a diplomáciai szokásoktól olyan okmányok nyilvánosságra hozatala, amelyek más államoknak szólnak és az még nem vette kézhez azokat.

Franciaország továbbra is hajlandó — folytatta a miniszterelnök — valamennyi érdekelt állammal megbeszélést folytatni az időszerű külpolitikai problémákról, mégis az általános bizottságot a Népszövetség keretein belül létrehozandó le szerelési megállapodásban keresi. Minden erre vonatkozó javaslatot, amely az őszinte békeakarat jegyében születik, úgy most, mint aztán is hajlandó jóindulattal megfontolni.

Es még mondja valaki, hogy békére készülünk

EUROPA TALPIG FEGYVERBEN

A világ katonai nagyhatalmai: Franciaország és a Szovjet

Nagyvárad, dec. 28.

A nagy háború vége felé, annak mély benyomásai alatt és nem kevésbé Wilson üzenete folytán, az emberiségnek nagy, régi vágya a megvalósulás felé látszott közeledni. Tartós, örökös

világbékéről és a militarizmus alkonyáról álmodoztak,

nemcsak pacifisták és emberbarátok, hanem józan elmék is. Hittek benne, mint új világrendben és mint az emberiségnek egy új korszakát üdvözlőként ezt az utópiát!

A kijózanodás azonban váratlanul gyorsan bekövetkezett. Már a világháborút lezáró békekötések megmutatták, hogy a Wilson-féle emberboldogító elvek és tanok légváraknak bizonyultak. Megtorlás és bosszúállás, a hatalom és erő tudatával párosulva, háttérbe szorították az emberi megértés és a kimélet minden érzését. Emberek s népek szabadságát s önrendelkezési jogát a világ urai csupán saját szempontjukból ítélik meg. Ez az önző álláspont a békekötések katonai rendelkezéseiben is megnyilvánult. Ma Európa egy részét ismét állig felfegyverkezve látjuk, de a világháború tapasztalatai és a gyakorlati tudományok minden vívmányát kihasználva, — és még mindig távol nemcsak a teljes leszerelésről, hanem még a fegyverkezés korlátozásától és lehetőség szerinti csökkentésétől, melyre a „Magas Szerződő Felek” magukat kötelezték!

Az alanti szöveg vázlat világos képét adja földrésziünk jelenlegi katonapolitikai helyzetének. Ez a táblázat még a leszerelési konferencia előtti helyzetet tünteti fel, azóta azonban sokat nem változhatott egy ország fegyverkezési állapota sem.

Megállapíthatjuk, hogy Szovjetország után, amely haderejét, sőt egész lakosságának katonai kiképzését erősen fejleszti, Franciaország ma Európának mindenképpen a legerősebb katonai hatalma. Szövetségeseivel: Belgiummal, a kisantanttal és Lengyelországgal, melyeknek hadseregeiben is teljesen a francia befolyás, — szellem, kiképzés, anyag — érvényesül, domináló szerepet visz katonapolitikai értelemben Középeurópában. A nemrég Oroszországgal kötött megnevezési szerződés ennek az egész kontinensre kiható jelentőségét még inkább emeli.

Észak-Európában a Skandináv államok jól szervezett állandó hadseregei felett rendelkeznek.

Norvégia, de különösen Dánia a milícia rendszerére tértek át, utóbbi azonkívül szocialista kormányának befolyása alatt, hadseregének számbeli csökkentésével egyidejűleg „rendőrhadsereg” szervezésével kísérletezik.

Az új Balti-államok is már korszerű, aránylag erős hadseregei felett rendelkeznek.

Katonák száma: francia 4.500.000, orosz 6.500.000, olasz 3.500.000, lengyel 3 millió 200 ezer, angol 2 millió.

Ágyuk száma: francia 5200, orosz 5000, olasz 3000, lengyel 5436, angol 1500.

Dél-Európában Olaszország a vezető állam. Hadserege a fasiszta alakulatok által kibővítve, számszerint is Európának egyik egyik legerősebb fegyveres hatalmát képviseli.

Spanyolország és Portugália hadseregei állandóan a különböző forradalmak és ellenforradalmak szenvedő eszközei.

Nagybritannia európai (anyaföldi) hadserege modern és magas színvonalon áll. Ugyanakkor lehet mondani a kicsi, de érté-

kes, teljesen a milícia rendszerén felépült svájci hadseregéről is.

Törökország hadserege a felszereléstől eltekintve (ipar- és nyersanyaghiány), modern irányokat követ és máris számottevő tényező.

Ehhez a kimutatáshoz figyelembe kell venni, hogy az iparilag erősen fejlett államok, mint amilyen például Németország, háborús veszély esetén gyáriparkukat könnyen beállíthatják a hadfelszerelés szolgálatába.

De lehet, hogy annak az angol politikuskának van igaza, aki azt állítja, hogy a békét nem a leszerelés biztosítja, hanem a minél gazdagabb fegyverzet és a minél tökétesebb felszereltség. Ha a hadfelszerelési ipar ugyanis üzemben van, nincs szükség háborúra, ugyanis keresnek. Lehet, hogy ez igaz s hogy míg a Schneider-, Creuzot- és a Skoda gyárak megkeresik a mai rossz viszonyok között is a maguk szerényen 25 százaléban kimutatott hasznát, addig Európának nem kell háborús veszélytől tartania.

Január 10-én nyílik meg a parlament

Bukarest, december 28.

Január tizedikén nyílik meg ünnepélyes keretek között az új parlament ülés-szaka. Az igazolási és felirati vita után fontos törvényjavaslatok tárgyalásával kezd meg munkáját. Az első törvényjavaslat az állam hatályosabb védelméről szóló törvénytervezet lesz, amelyet a közrend fokozottabb biztosítása érdekében tart szükségesnek a kormány. Ezután következik az auto nom intézetek felosztásáról, valamint a polgári és büntetőjog egységesítéséről szóló javaslat.

Új háború készül a Távol-Keleten

Az Egyesült Államok a Szovjettel szövetkeznek, hogy letörjék Japánt

Tokió, december 28.

Az Egyesült Államok és Szovjetország között állítólag megállapodás jött létre, amely Japán és Mandzsúria ellen irányul. A szövetség Amerika és Kína közös harca Japán ellen a független Mandzsúria megalapítása miatt. A szövetségi megállapodás pontjai a következők: Mandzsúria és Korea fellázítása Japán ellen, csoportok létesítése forradalmi akciókra és Japán-ellenes propaganda fokozása Kínában.

A japán külügyminisztériumban a megállapodásról szóló híreket csak kombinációknak tartják.

A moszkvai Pravda a fenti hírre vonat-

kozólag azt írja, hogy Japán provokál, mert mindenáron döntést akar a távolkeleten. Egyébként Kalinin népbiztos a szovjetek végrehajtó bizottságának ülésén mondott beszédében kijelentette, hogy a Szovjet külpolitikájának céljával a béke biztosítását hangoztatta.

Fu-Kien tartomány fővárosa, Fu-Csau ellen ma légitámadást intéztek, amelynek során a bombavető repülőgépek 135 bombát dobtak le. Ezer ember a támadás alkalmával életét veszítette. Az ellentétes hírekből nem lehet megállapítani, hogy a támadást a nankingi vagy pedig a japán kormány indította-e Fu-Csau ellen.

Megjelent az Erdélyi Magyarság naptára

Lapunk kiadóhivatala nagy ostrom alatt állott ma egész nap. Várad és környékbeli olvasóink tömege szorongott egész napon át arra a hírre, hogy az Erdélyi Magyarság naptára elkészült és állandó olvasóinknak rendelkezésére áll. Mindazok, akik az utolsó 15 lapfejet bemutatták, három lej ellenében kapták a naptárt és az újévi tombola jegyét. Több száz olvasónk már át is vette.

Vidéki olvasóinkat kérjük, a lapfejeket és a három lej költséget szolgáltatassák be bizományosainknak és amennyiben nincsenek hátralékban, megküldjük részükre a naptárt, hogy újévre mindenki megkapassa és lehetőleg eldöntsük a tombolát is, amelyet azonnal követ az újesztendő első tombolája.

Karácsonyi tombolánk nyerőként ma jelentkeztek a következők:

4295 sz. Kaborzán István, Bánffihu-

nyad, pullovert nyert.

1057 sz. Menczel Bözs, Tóvis, meleg gyapjuszál nyert.

10192 sz. Gábor Ferenc, Marosvásárhely, meleg férfikeztyű.

9937 sz. Biró Elvira, Margitta, három darab szappan.

Várjuk a további nyerők jelentkezését is.

Itt közöljük, hogy újévi számunk vasárnap fog megjelenni 8 oldalon az 1934 évi falinaptárral, Ara 2 lej lesz.

Kérje mindenütt a
GOLF borotva-pengét!

(az acélipar legtekélyesebb alkotása)
és öröme lesz a borotválkozásban.
Vezérképviselő: Friedman Armin, Oradea,
Promenad Eminescu 16.

Egy levél

Szerencsekeresők

Levelet hozott a posta. Nézem a belyegeket, ismeretlenek, betűzőm az írást, nem emlékszem a vonalakra. Felbontom a levelet

— Chiéből írja valaki — látom.

Odafordítok a levél végére és a legnagyobb meglepetésre ezt olvasom: „Ölel régi és talán elfelejtett barátod Kurunczi Pista”

— A Pista gyerek — szólok — és meg-elevenedik előttem teljes képében az a kis, köpcös magyar gyerek, akivel vagy két osztályt jártam végig a piarista papok iskolájában.

— A Pista gyerek Chilében? — szakad el bennem a kétség. Aztán vagy jó egy pár szor megnézem a borítékot.

— Csakugyan Chiléből írja. De hogyan került oda Pista?

Azzal olvasni kezdem a levelet. Az írás kemény, férfias írás. Akaraterő sugárzik ki belőle.

És így szól a levél:

„Az apámtól hallom, hogy újságíró lettél. Megírom neked az életem, írd meg a lapodban, hadd tanuljon belőle más is. Minden magyar, akinek kedve van arra, hogy elmenjen messzi földre szerencsét próbálni.

Azután hosszadalmasan megírja az én Pista barátom, hogy mindenáron meg akart gazdagodni és nyugtalan vére kivitte Délelke tulsó partjára Chilébe, ahol jó nagy darab földet, házat, jószágokat adtak hitelbe.

„Olyan nagy területet kaptam, hogyha odahaza lett volna ekkora földem, nem cseréltem volna gróf Náköval sem. A földem jól termett, jószágaimnak nem volt párja, mindenki csodájára járt a birtokomnak. Ugy gondoltam — na Pista téged is jó kedvében teremtett az Isten.”

— Ejnye — úgy magamban levélovasás közben — be akar ez a gyerek engem csapni. Jó sora van, hiszen, akinck ennyi jószága és ekkora darab földje van, annak csak nem mehet rosszul.

De aztán később mindent megértettem.

„Te — írja — ha én innen egyszer hazamehetnék. Haza, ahol semmim sem volt, de boldog voltam, mert megéltem és nem nyomta a fejem az adósság gondja.”

Levele további részében ír arról, hogy amikor a termését betakarította, eljöttek a vételár törlesztéséért. Nevetségesen kevés összeget tett ki az egy évi törlesztés és éppen azért azt hitte, hogy elad egy — pár vagon terményt, vagy jó egy pár jószágot és azzal minden rendben van. — Nagy volt azonban az elcsodálkozása amikor az értékelésre került a sor.

„A könnyem összefutott és azt hittem, tréfálnak velem — folytatta. Képzeld, nem volt elég az összes terményem és állataim ára arra, hogy az egyévi részletet kifizethessem. Kértem, könyörögtem, követelöztem, a mig nagynehezen megengedték, hogy adjam hát el én a terményeim és az állataimat, ha azt hiszem, hogy én többet kapok értük. Mellém adtak egy megbízottat, akivel elmentem — mit elmentem, elutaztam a legközelebbi kikötőbe, ahol igyekeztem elhelyezni az áruimat. Itt aztán nagy csalódás ért. Kiszült, hogy csak itt veszik át tőlem az eladandókat, de lévén 700 kilométerre a kikötő a birtokomtól, valóban nem kaptam volna többet értük, mint amennyit a tulajdonos társaság kínált nekem.”

Magam elé képzeltem az én keménykötésű Kurunczi Pista barátomat. Elképzeltem mekkorát káromkodhatott, mikor vérző szívvel mindent oda kellett adnia és előlről kezdte el ismét az irdatlanul nehéz munkát.

„Ujból nekifogtam hát a dolognak. Majd jövőre öböt keresek gondoltam. És tízéve dolgozom, keresek évről-évre többet és többet, de még ötven esztendőig kellene dolgoznom, hogy teljesen kifizessam az adóssá-

Körülzárt a hólavina egy ausztriai községet

Bécs, december 28.

A Schwarzach melletti alsóausztriai Schwartzau nevű községet a lavinaomlás teljesen elzárta a külvilágtól. A bécsi rádió óránként közölte, hogy a község lakosai

megtudhassák azt a hírt, hogy megmentésük érdekében nagy apparátussal megindultak a mentési munkálatok. A mentés azonban nagyon lassan halad előre, mert az újabb és újabb lavinaomlás hátráltatja.

Restaurálni akariák Hitlerék a császárságot?

A porosz belügyminiszter szenzációs rendelete

Berlin, dec. 28.

A porosz belügyi és gazdasági miniszteriumok rendeletet adtak ki, melyben közölték az alárendelt hatóságokkal és a miniszteriumok ügyosztályaival, hogy a császár képe és a jelvények ismét visszahelyezhetők a hivatali helyiségekbe, amennyiben a visszahelyezésük költséggel ne jár.

1934. januárjában

Nem kell adóvallomást benyújtani a globális adóról és az elemi jövedelmekről

Bukarest, dec. 28.

A pénzügyminiszterium C. I. Bratianu aláírásával hivatalos hirdetményt bocsátott ki, amely a Monitorul Oficial legutóbbi számában is megjelent s amely szerint tekintettel arra, hogy a pénzügyminiszterium módosítani kívánja az egyenes adók egyesítéséről szóló törvény több szakaszát, a minden év januárjában szokásos és a globális adóról, valamint az elemi jövedelmekről (veniturile elementare) szóló adóvallomások benyújtását, melyeket az adózók, az adótörvény 86. és 89. szakasza értelmében volna-

nak kötelesek az 1934. év január havában beadni, a pénzügyminiszterium elhalasztja más, későbbi időpontban megállapítandó határidőig. A pénzügyminiszteri rendelet értelmében tehát az adózók 1934. év január havában nem kötelesek adóvallomást benyújtani globális adójukról, továbbá elemi jövedelmekről, amely elemi jövedelmek alatt a törvény a földtulajdonból, a háztulajdonból, a tőkéből, a fizetésekből és a szabad foglalkozási ágakból származó adóköteles jövedelmeket érti.

Véres karácsony Gyergyószentmiklóson

Felszeg és Alszeg legényei véres bicskapárbajt rendeztek. -- Egy legény meghalt

Gyergyószentmiklós, dec. 28.

Alszeg és Felszeg legényei őszi idők óta háborúságban állanak egymással s a két városrész fiataljai között napirenden vannak a bicskázások. A virtuosus legények sorából is kiemelkedik fékezhetetlen, szilaj természetével Kolumbán Portik Balázs, ki decemberben is hat legényt szurt meg. A választások alkalmával a különböző román pártok agitációja még jobban egymásra uszította Alszeg és Felszeg legényeit, kik karácsony éjszakáján boros fővel a főtérre megállást dobantottak egymásnak. A felszegiek között Kolumbán Portik Balázs volt a leghangosabb, az alszegiek táborában pedig Kernenés Kádár Balázs, aki hirtelen két éles bicskát húzott ki csizmaszárából és kétkezében magasra tartva a késeket, torkaszakadtából kiáltotta:

— Három lépés távolság!

Ez az ősi virtus szabályai szerint szabályos párbajkihívást jelent.

A felszegiektől ekkor előugrott Kolumbán Portik Balázs és nekirohant Kernenés Kádárnak.

Ki hol érte, ott ütötte, szurta a másikat, mig Kolumbán Portik Balázs hirtelen elvágódott a földön s körülötte nagy területen frissen kifröccsent vér festett pirosra a havat. Kolumbán helyére Péter József állott s vette fel a küzdelmet az ellenféllel. Csakhamar végeszakadt azonban a verekezésnek, Péter József is mély sebet kapott s a józanabbak jobb belátásra birták a viltuskodókat.

Kolumbán Portik Balázst Nagy Lajos dr utasítására kórházba szállították, azonban már utközben kiszenvedett. Megrendítő volt a látvány, midőn a meggyilkolt legény bátyja vérbosszút esküdött a halott mellett.

mat”.

Az íráson látom, hogy könny hullott a tintára. Sirhatott, szegény Kurunczi Pista, amikor ideért a levélben. Aztán még ennyit írt csak:

„Hol leszek én ötven, nem, öt év, esetleg öt hónap múlva! Csak annyi pénzem lehetne, hogy hazamehetnék, leborulnék az előttem a földre és megcsókolnám a földet.”

a száraz rögöt.”

Ezt írta nekem az én régi jó gyerekkori pajtásom, aki gondolt egyszer egy nagyot és elindult messzi nyugatra szerencsét próbálni s azt hitte, hogy arra messze, ahol nem a magyar gulya kolompja szűl, — boldogabb az élet.

Nem teszek én ehhez a levélhez semmit. Minden, amit én írok, halljat.

te az éjszakai kísértetjárással. A cselédség is suttogni kezdett az éjszakai rémről, aki egyre fenyegetőbben lépett föl. Creennek érdeke volt hogy elrémítse az embereket a kastélyból, mert korlátlanul szeretett volna rendelkezni a terep felett. Az autóbaleset is az ő számlájára irandó, mert a féket csak ő szonyt. Célját azonban nem érte el, a vasláda rejtékhelyét nem sikerült megtudnia. Az idegbeteg asszonyt azonban örületbe kergethathatta el. Az ablakon át történt lövés is nyilván a lakók megfélemlítését célozta. Azon a rettenetes éjszakán, mikor szegény Ellen Wreight meghalt a gazember már közeljárt a céljához; ugyanis a choloroformos merénylet után, mindinkább arra a meggyőződésre jutott, hogy a rejtély kulcsa csak Ellen Wreight szobájában található.

— Az események között feltétlenül meg lehet találni az összefüggést és mégis mindinkább arra kel gondolnom, hogy Creen nem normális. Nincs értelme, hogy felsoroljam a hibákat melyeket elkövetett. Ugy látszik, teljes biztonságban érezte magát az öreg kertész maszkjában és örvendő álhatatossággal igyekezett elérni kitűzött célját. Ugy látszott hogy senkisémet tudja föltartóztatni a munkájában... Mindenáron meg akarta szerezni a vasládát. Szegény Brandes örmeสเตอร์nek is el kellett pusztulnia, mikor meglepte Creent. Egész bizonyosan tudtam, hogy Creen előbb utóbb visszatér Ellen Wreight szobájába. Ezért rendeztem az elutazási komédiát. A tervemet csaknem siker koronázta és Creen csak a véletlennek köszönheti, hogy el tudott menekülni.

— Sokat beszélhetnék még ennek az embernek ördögi ügyességéről és találékony ságáról... Álomport keverni a vízbe, vagy vaktöltényeket csempészni a revolverbe; és mindez gyerekjáték volt neki. Ne felejtjük el azonban, hogy a legtöbb esetben a véletlen is segítségére volt. Már sokszor sikerült neki az utolsó pillanatban egérutat nyernie és csak hajszál választotta el az elfogatástól.

— Más ember igyekezett volna a börtört megmenteni és eltűnni a láthatárról, de Creen nem ilyen fából volt faragva. Dúhe csak fokozódott és emberfölötti erőfeszítéseket tett a láda megszerzésére. Semmitől sem riadt vissza! Jóformán nincs köztünk senki, akinek az élete biztonságban lett volna és mi is szerencséről beszélhetünk, hogy aránylag ép bőrrel usztuk meg a fenyegető veszélyt. Ha végig pillantok most a társaságra: úgy Allan bekötött keze is csak arra emlékeztet, hogy a halál milyen közel járt hozzá. De Paul barátom, Drexler vagy jómagam is csak hajszál híján menekültünk meg a pusztulástól. Nem is szólva a derék titkárról, aki tegnap még féllábbal a sirban volt!...

Hughes fáradtan elhallgatott. Ebben a pillanatban lépett be Fyn doktor, arca ragyogott a meglepődéstől.

— Barness már rendesen evett — mondotta vidáman. — Most már én is szeretnék valamit hallani!

— Sajnos elkésett kollégám — mondtam nevetve — Harry barátunk, úgy látszik, már elfáradt és nem igen hiszem, hogy még sokat fog beszélni!

— Ebben igazad van — bólintott Hughes. — Mindössze még azt akarom megjegyezni, hogy ha Fyn doktor évekkal ezelőtt nem operálta le az öreg kertész egyik ujját, akkor Creen talán még most is szabadlábon lenne!... Creen, természetesen, gondolt arra is, hogy a levágott ujját valamiképpen érzékelteni kell és éppen ezért állandóan kötést hordott a kérdéses ujján. De a sors úgy akarta, hogy a kötés éppen akkor csusszon le ujjáról, mikor én is láttam. Akkoriban nem tulajdonítottam különösebb fontosságot az egész ügynek. Annyi bizonyos, hogy az új

(Folyt. köv.)

Tudnak a magyar csapatok

Budapest, dec. 28.

Ujpest 3 egymásutáni afrikai meccsen összesen 17 gólt lőtt. Casablanca válogatottját 9:0-ra, a Racing Club Maroc-ot 7:0-ra győzték le, a Marokkó válogatottja elleni játék 1:1 (1:0) arányban eldöntetlen maradt.

Egy eldöntetlen és egy győzelem a III. ker. FC görögországi mérlege. Az athéni tenikos-al szemben 2:2 (0:2) arányban eldöntetlenül végzett, Athén kombináltját pedig 4:2 arányban legyőzte.

Nehéz feladatot oldott meg a Bocskai Olaszországban. Genova válogatottját 5:3 (3:1) arányban biztosan győzték le, az FC Genovával 2:2 (0:2) arányban eldöntetlenül végeztek. Ligornoban az FC Ligorno ugy tudta 3:2 (1:0) arányu győzelmet kikény-

szeríteni a Bocskai ellen, hogy a játék folyamán hat játékosát cserélt.

A Hungária Németországban kettős győzelmet aratott. Karlsruhe válogatottját 2:0 (0:0), Mannheim válogatottját 2:0 (2:0) arányban győzte le. Mannheimban Kardos és Opató lőtték a gólokat.

A Budai 11. Reggióban 7:2 arányban verte az AS Calcio Reggiat. Parmában 1:1 (1:0) arányban döntetlen maradt a mérkőzés az SC Parmával.

A Phöbus csapata is Olaszországban játszott. Mantuában 4:1 (1:0) arányban győzte le az FC Mantobát. Luccában 3:3 (2:1) arányban végzett az US Luccaezival.

A Kispest Caenben 5:1 (2:0) arányban győzte le a SC Morlaix-t s 8:1 (5:0) arányban a FC Caent.

Athén: III. ker.—Enosisz 2:0 (0:0).

Készül Pesten a világ legnagyobb stadionja

Budapest, december 28.

Grandiózus építkezési terv foglalkoztatja most úgy a magyar építészeti, mint sport szakköröket. Minden idők legnagyobb stadionját akarják felépíteni, amely arányaiban túlhaladna még a csodálatos régi római arénákat és cirkuszokat is.

Kétszázezer ember befogadására alkalmas művészi szépségű stadiont akarnak építeni és a benyújtott tervek közül különösen Piros Béla műépítész terve nyerte meg leginkább a tetszést, mert ez az elgondolás a mellett, hogy célszerű, egyben meg is valósítható és aránylag nem is kerül sok pénzbe.

Piros Béla, aki most 42 éves, Aradon született, a magyar fővárosban rövid idő alatt ismert nevet szerzett. Művészi kivitelű épületeire, tetszetős villáira felfigyeltek az emberek és ma a legkiválóbb építész és tervezők között emlegetik. A Nemzeti Stadion tervével ezután egyszerre niressé lett és az összes budapesti lapok a legnagyobb elragadtatás hangján írják Piros Béláról. A hatalmas építkezést a két év múlva megtartandó főiskolai világbajnokság teszi szükségessé, amely tudvalevőleg Budapesten fog lefolyni. Ezenkívül a berlini olimpiász után Budapest akarja megszerezni a következő olimpiászt s ehhez szükséges olyan stadion amely nagy tömegek befogadására képes.

Piros Bélát foglalkoztatta a gondolat, hosszú hónapokig tanulmányozta a kérdést, bejárta Budapest környékét és megfelelő helyet keresett, ahol felépülhetne a stadion és ami kevés költségbe kerülne, amellyel könnyen megközelíthető és a talaj szempontjából is alkalmas legyen. Fáradozását siker koronázta. Óbudán, a Remetehegy tövében hatalmas területen kibányászott téglagyárak helyén képzelte el a stadiont, amelyhez óriási kiterjedésű sportliget is kapcsolódna. Valóságos sportvárost teremtené ide az építészienialitás, aki nézi a pompás rajzot, a méreteket és a költségvetést, annak önkéntlenül is Kellermann híres Alagút című regénye jut az eszébe, ahol Mac Allan amerikai mérnök megtervezi az Európát Amerikával összekötő alagutat. Elképzelésében ilyen nagyszerű Piros Béla építész terve is, mely valóságos várost varázsolna a pusztaság területére. A hely, ahol a stadion felépülne óriási kátn, amelyből az elmúlt évek folyamán mintegy tízmillió köbméter földet emeltek ki téglagyártás céljaira. Ebbe a hatalmas kátnba akarja elhelyezni a kör alakban épülő stadiont az építész.

Ha most kellene a földet kivájni, ez maga többbe kerülne, mint két stadion felépítése, de miután önmagától adódik a kész terep, erre nem kell költeni semmit. A terv szerint magában a stadionban, amely méreteiben tulszárnyalja a londoni, losangelesi, az amsterdami és minden eddig készült stadiont mintegy 150.000 álló és 50.000 ülőhely lesz, tehát 200.000 embert fogadhat magába. Szerencsés helyzetképen pompás autóműutak vezetnek a stadionhoz, ugyszintén a villamosok is majdnem a sportvároshoz vezetnek, tehát közlekedés szempontjából is megfelelő helyet választott ki Piros Béla.

A magyar sportélet vezetőiből alakult bizottság már kiünjárt a helyszínen és ezek a nagytekintélyű szakemberek úgy nyilatkoztak, hogy szebb és egészségesebb helyre a stadiont elképzelni sem lehet Piros Béla az illetékesek előtt hosszú szakelőadást is tartott elképzeléséről és ez alkalommal mindenkit meggyőzött a stadion célszerűségéről.

Az aréna összes költsége négy és fél millió pengőbe kerül, ami nem is nagy összeg ilyen hatalmas építkezésnél. A tervek most Hóman Bálint kultuszminiszter és Imrédy Béla pénzügyminiszter előtt fekszenek és miután minden remény meg van arra, hogy a pénzalapot is sikerül megteremteni, úgy tavasszal hozzá is kezdenek az építkezéshez.

RADIOMŰSOR

PÉNTEK

Bukarest. 1.15: Könnyű lemezek, 5: Rádiózenekar, 7.20: Gramofon, 8: A filharmonikusok szimfonikus hangversenye

Budapest. 6.45: torna, Utána: gramofon, 10: Felolvasások, Közben: gramofonlemez, 12.05: Zala Lily zongorázik, Haján Albert klarinétózik, 1.30: Aradi Rácz Bere és igányzenekara, 3.30: A rádió diákképzője, 4: Lukács Sarolta előadása, 5: Vidám óra, 5.30: Mándits szalózenekar, 6.10: Gyorsító tanfolyam, 6.40: Koromzay Dénes hegedű, zongora kísérettel, 7.10: A rádió külügyi zongorája, 7.25: Gramofon, 8.10: Anyag és élet, Párbeszéd, 8.50: Operetttrészetek, 10 s 15: Hírek, 10.35: Pertis Jenő és cigányzenekar.

Svédországban is sterilizálnak

Stockholm, december 28.
A svéd igazságügyminiszter törvénytervezetet dolgozott ki, amelyben német mintára a közeljövőben Svédországban is bevezetik a sterilizációt. A törvény intézkedései értelmében a gyenge elméjűeket és elmebetegeket kasztrálni fogják.

Amerika nem tud mesélni a lejtőn

Deficit, deficit...

Washington dec. 28.
A washingtoni pénzügyi kormány által kiadott hivatalos jelentés szerint, a december 22-én befejeződött pénzügyi év 1024 millió dolláros deficitel zárult. A jelentés szerint a költségvetés kiegyensúlyozása igen nehéz feladat és a dollár stabilizációja nélkül alig elképzelhető, sőt el kell arra készülni, hogy ez a deficit még emelkedjen fog.

Meghalt Lunacsarszkij

Páris, december 28.
Lunacsarszkij, a szovjet volt közoktatásiügyi népbiztosa, a franciaországi Mentone-ban váratlanul meghalt. Lunacsarszkij egyike volt a legérdekesebb szovjetvezéreknek. Végtelenül intelligens ember, aki igen sokat dolgozott az analfabetizmus leküzdéséért. Már régóta betegeskedett, de hirtelen halála mégis megdöbbentette a Szovjetet.

Szerencsésvégű vasúti baleset Torda közelében

Torda, december 28.
Különös, szerencsésnek mondható szerencsétlenség történt a torda-topánfalva-ábrudbányai keskenyvágányú vasútvonalon Lupsa álmás közelében. A Tordáról Ábrudbányára haladó személyvonat mozdonya a szabad pályán elszakadt a kocsiktól s oldalra lendülve, leszaladt a magas töltésről. A völgyben aztán megállt. A "gőz" nélkül maradt vonat nagy zökkenő után szintén megállt s az utasoknak a pillanatnyi ijedtségen kívül semmi bajuk nem történt. A hűtlen kis mozdonyt később visszahozták a vágányra és skéséssel ugyan, de tovább teljesítette hivatalát.

Időjárás

Megelőző déli széllel enyve, tulayomán borult idő, sok helyen eső és havazás

Bünt követ el minden olyan egyén,

akinek bárminemű csontfájdalmai vannak ha nem rendeli meg a páratlanul biztos gyógyhatású Moor fürdőszaport, mely házilag is kényelmesen és könnyen elkészíthető. Gyógyít: rheumát, köszvényt, izomcsúszot, farzsabát, csonttörést, vesebajt, gyomor és női betegségeket. A gyógyiszap postán is megrendelhető. A négy fürdőre elegendő hat kilós doboz ára nyomtatott használati utasítással 40 lej. — Megrendelhető: Ecsedy Károly fürdőtulajdonosnál a pénz előzetes beküldése mellett vagy utánvétellel. Címe: Szalárd Bihar-megye.

UJSÁGÁRUSOKAT jó keresettel felvesszünk Nagyvárad és több erdélyi város részére az Erdélyi Magyarság és Nagyvárad Friss Újság árusításához. Csakis megbízható egyének jelentkezzenek a kiadóhivatalban

HEYMAN
SZINKÖR

Olcsó jegyek
15 leitől 35-ig
a pénztárnál

Legolcsóbb Szilveszteri szórakozás

VIDÁM TARKA EST

Beregi László felléptével

Műsorszám **22** attrakció!

Szabadság a hó alatt

Macek horvát vezért ismét börtönbe vetették

Belgrád, dec. 28.
Mint ismeretes, Macek horvát vezér édesapja néhány nappal ezelőtt meghalt. A letartóztatásban levő népevezért apja temetése szabadlábba helyezték. Kegyelmet azonban nem kapott és a temetés lefolyása után visszakísérték a mitrovicai fogházba.

Ujabb vasúti szerencsétlenség Franciaországban

Belerohant a párisi gyors egy munkáscsoportba

Páris, december 23.
A borzalmas méretű lagni szerencsétlenség áldozatainak száma szerda reggel 203-ra emelkedett. Két súlyosan sérült utas a párisi kórházban meghalt.

Tegnap egyébként újabb vasúti szerencsétlenség történt Lyon közelében. A Páris-Marseille gyors nyílt pályán beierohant a sineken dolgozó munkások egy csoportjába. A szerencsétlenség következtében három munkás meghalt, egy életveszélyesen megsebesült.

A lap jelentések szerint ennek a szerencsétlenségnek is a köd volt az oka. A L'Ouvre című lap újabb támadó cikket ír a Keleti Vasúttársaság ellen és megállapítja, hogy az igazgatók a hibák és övék a felelősség. Megállapítja a lap, hogy a társaság mozdonyai rossz állapotban voltak, de azért a mozdony javító műhelyből mégis elbocsátottak megtakarítás címen egy nagyszámú munkáscsoportot.

Ujabb terror a községi tanácsok szenátorválasztásán

A székelységben letartóztatták a magyar bizalmi-férfiakat. -- Revolverharc a liberális és nemzeti-parasztpárti kortések között

Kolozsvár, dec. 28.
Tegnap kezdődött meg az ország területén a megyei és községi tanácsok szenátorválasztása. Az ország különböző részéből befutó jelentések ismét féktelen terrortól és a csendőrok erőszakoskodásairól számolnak be. A Székelyföldön a csendőrség letartóztatta Zathureczky Józsefet, a Magyar Párt bizalmi férfiát. Zathureczky ellen azt a vádat hozták fel, hogy katonaszökevény. Zathureczky tiltakozott a vád ellen, ő ugyanis az osztrák-magyar hadseregben, mint főhadnagy teljesített szolgálatot. Annak idején szabályszerűen kérte a román hadseregbe való átminősítést, ami meg is történt. A csendőrség azonban nem fogadta el Zathureczky védekezését, hanem Oltszem községből, ahol a letartóztatás történt, gyalog vitték be Sepsiszentgyörgyre. Báró Szentkereszthy magyarpárti képviselő táviratilag tiltakozott Duca miniszterelnöknél a letartóztatás ellen, de táviratára mindegyre nem érkezett válasz. Háromszék megyében minden magyarpárti bizalmiférfi letartóztattak.

Bukaresti jelentés szerint a régi királyság területén is példátlan erőszakosság jegyében folyik a községi tanácsok szenátorválasztása. A nemzeti parasztpárt a terror miatt elhatározta, hogy visszalép a választásoktól. A Curențul értesítése szerint Craiova megyében a liberális és nemzeti parasztpártiak között súlyos összetűzés támadt. A verekezés csakhamar revolveres tüzharcra fajult, amelynek során egy ember meghalt, hárman súlyosan megsebesültek.

Erdélyi Magyar Naptár

Tartalmas, képes kalendárium

ára 12 lei

Kapható az Erdélyi Magyarság kiadóhivatalában, Oradea, Piața M. Viteazul (Nagypiac-tér) 4. és összes bizományosainknál.

Szivensturta haragosát Csatáron egy legény

Szegény Debelka a bálból egyenesen a halálba ment. A gyilkos nem tagad

Nagyvárad, december 28.
Nagyvárad közelében fekszik a kis Csátár község, melynek békéjét, csendjét jóformán soha nem zavarja meg semmi. Két nap óta azonban a csendes falu egyszerre megváltozott. Vér folyt a békés községben életerős husz éves legény vére, melyet egy másik bosszura szomjazó legény gyilkos keze ontott. És a gyilkos kés villanása nyomán suttogás kél a máskor oly csendes faluban, suttogás, amely hangosabban vadol minden kiáltó szónál. Legényvirtus, szerelmi bosszu, ki tudná megállapítani, mi az igaz a szóbeszédből? Egyelőre álljanak itt a tények a maguk véres, megdöbbentő valóságukban:

Vérbefult karácsonyi multság

Karácsony másodnapján este bált rendezett a csatári fiatalság. A bál igen jól sikerült, a hangulat már tetőpontra hágott, leányok, legények kitünően érezték magukat. A táncmultság már a reggeli órákban nyúlt, amikor a bálozó közönség oszladozni kezdett. A táncoló legények között volt Debelka József 20 éves fiatalember is. Az egész éjszakai fennmaradástól álmosan, fáradtan lépett ki a mulató ajtaján. Amikor azonban kilépett az utra, előtte termett Hegyi Szabó Ferenc 24 éves csatári legény, aki

kést rántott Debelkára és a szívébe dőlt. A szerencsétlen fiatalember jajszenélkül, hangtalanul rogyott össze. Hegyi Szabó József pedig elmenekült.

A bálból egyenként távozó közönség tagjai vették észre az uton, eszméletlenül vérben heverő legényt, de már ekkor késő volt. A kés jól talált és azonnal kioltotta Debelka József 20 éves életét.

Bosszu, vagy szerelmi versengés?

A gyilkosság előzményeihez tartozik, hogy a két fiatalember pár évvel ezelőtt összevevődött egymással. Mi volt az oka az akkori verekedésnek, mi nem, ma még nem lehet tudni, a faluban szállongó hírek nem elég megbízhatóak e tekintetben. Egyesek szerint csupán virtusból kaptak össze, mások azt mondják, hogy lányhistória lappang a verekedés mögött. Annyi bizonyos, hogy akkor a verekedés alkalmával, a mostani áldozat Debelka József kerekedett felül, a kés súlyosan sebesítette meg,

hogy ennek több ütőerét és főidegét átvágta.

A verekedés után Hegyi Szabó évekig nyomta az ágyat és már-már azt lehetett hinni, soha többé nem lesz belőle ép ember.

De nem így történt, az utóbbi időben a fiatalember állapota határozott javulást mutatott, erős szervezete győzedelmeskedett az életveszélyesnek látszó sérülés fölött. Néhány hete már fel-fel is kelt ágyából, rövid sétákra indult a faluban két mankóra támaszkodva. Az orvosok a fiatal szervezetnek tudták be a rohamos javulást, de nem lehet tudni, nem a bosszuvágy sarkalta-e Hegyi Szabó Ferencet, hogy évek óta őrzött ágyát otthagyja és kimenjen az utcára, hogy ellenfelének visszaadja a kölcsönt

A gyilkos beismeri tettét

Amikor az emberek felfedezték Debelka József hulláját, azonnal tudták, hogy a gyil-

kos csakis a régi haragos. Hegyi Szabó lehet. Az érkező csendőrök azonnal a legerélyesebb nyomozást indították meg az eltűnt gyilkos után és pár óra leforgása múlva sikerült is elfogni.

A letartóztatott Hegyi Szabó egykedvűen viselkedett. Azonnal beismerte tettét. Amikor azonban ennek indító oka felől megkérdezték, mindössze ennyit mondott:

„Nyomorékká tett engem, azt akartam, hogy ő se legyen ember többé.“

Ennél többet pedig nem volt hajlandó

mondani. Hiába faggatták, keresztkérdéseket hiába szegeztek melléne, makacsul ki tartott amellett, hogy tettének indító oka bosszu volt.

A csatári csendőrség telefonon tett jelentést a várad ügyészségnek a gyilkosságról. Az ügyészség elrendelte Debelka József holttestének felboncolását, míg Hegyi Szabót tegnap vasra verve hozták be a nagyvárad ügyészségre, ahol kihallgatása után elrendelték letartóztatását.

Huszonöt lei nyugdij a háboruban elesett fiu után

Egyelőre azonban ez is csak ígéret

Csikszereda, december 28

Özv. Darvas Béláné a háboruban elvesztette egyetlen fiát. A jobb időket látott uriasszony minden támasz nélkül maradt. Így jutott arra a gondolatra, hogy hősi halált halt Béla fia után nyugdíjat kérjen. 15

év után most jött válasz kérésére, amelyben értesítik, hogy ez év január elsejétől visszamenőleg havi 25 lej állapították meg, azonban azt sem tudják most kifizetni megfelelő alap hiányában csak később utalványozzák

Hat testvér halt meg kanyaróban hat nap alatt Tordán

Torda, december 28.

Borzalmas csapás érte Pivoda Sándor tordai gazdálkodó családját. Pivodának egyszerre hat gyermeke betegedett meg kanyaróban és hat nap leforgása alatt mind a hat

gyermek: Erzsi, Miklós Irén, Margit, József, Sándor meghalt. A szerencsétlen család iránt az egész városban óriási részvét nyilvánult meg.

A holland kormány kegyelmet kért van der Lubbenak

A bolgár vádlottakat kiutasítják Németország területéről

Hága, dec. 28.

Megírtuk, hogy a lipcsei főtörvényszék halálraítélte van der Lubbet. míg a többi vádlottakat felmentette. Most hágai jelentések arról számolnak be, hogy a holland kormány megbízta követét, keresse fel Neu-

rath német birodalmi külügyminisztere, a-kivel közölje a kormány azon kívánságát, mely szerint van der Lubbe halálbüntetését változtassák át szabadságvesztésre. A felmentett bolgár kommunistákat a német kormány ki akarja utasítani az országból.

Elhalasztották a bukaresti magyar színház megnyitását

Bukarest, december 28.

A bukaresti magyar színház karácsony elsőnapján estére tervezett megnyitó előadását 30-ára, szombat estére halasztották el, mert a színház vezetősége nem tudott megküzdenni azokkal a váratlan nehézségek-

kel, melyeket főleg a hatóságok gördítettek a megnyitás elé.

PASZTOR-NYOMDA, ORADEA

Előjegyzésinaptárak

az 1934. évre különböző alakban cégnyomással is a legolcsóbbak
Oradea, Piața Mihai Viteazul (Nagypiac-tér)

Pásztor Ede cégnél
Kérjen árajánlatot